«مامۆستا داری ماسیحەی لە سەرمدا شکاندوە»

> ئەشکەنجەدان بەرامبەر بە فێرخواز زیادی کردوە

> زۆربەی لێدان و جنێوەکان، خۆخاڵێکردنەوەی مامۆستایە

■ نەوژین، دیمەن ئیسماعیل

«مامۆستاکەم ئازارم دەدات، منداڵەکەی لەمنی دەدا، منیش بە بەڕێوەبەرەکەم وت، کەچی ئەو ئێستا خراپتر لێم دەدات، نوکی قەڵەمەکەم سەرم، داری ماسیحەشی لەسەرم دا شکاندوە، ناهێڵێ بچمەوە ژورەوە و لە وانەکانم دابڕاوم». (مستەفا)، کە ڕوخساری ترسێکی زۆری پێوە دیاربو، وای وت.

ئەگەرچی لەقوتابخانەکاندا تووندوتیژی بە جۆرە جیاوازەکانیەوە قەدەغەکراوە، بەتایبەتی تووندوتیژی جەستەیی لە نمونەی لێدان و ئازار دان، بەڵام ئەم حاڵەتە تائێستا لە هەندێک لە ناوەندەکانی خوێندن دا بەردەوامی هەیە و لەلایەن مامۆستاوە لە فێرخواز دەدرێت.

فێرخوازان باس لەوەدەکەن کە زۆرجار بە بێ هۆ دەکەونە بەر ڕقی تووندوتیژی مامۆستاکانیان.

مستەفای تەمەن ١٥ ساڵ، خوێندکاری پۆلی هەشتی بنەڕەتیە، لەلایەن مامۆستاکەیەوە لێی دراوە، باس لەوە دەکات کە سەرەڕای ئەوەی هیچ کارێکی نەشیاوی نەکردوە، بەڵام بەخراپی لەلایەن مامۆستاکەیەوە تووندوتیژی بەرامبەر کراوە.

وتی: «ماوەی ٦ مانگە مامۆستاکەم ڕقی بەرامبەرم هەڵگرتوە، هەرچەندە من هیچ شتێک لەخۆم نابینم کە شایەنی ئەو هەڵسوکەوتە بێت بەرامبەرم دەیکات».

سەبارەت بەهۆکاری لێدانەکەی، وتی: «منداڵی مامۆستاکەم لەپۆلەکەمدایە، لێی دام، ڕۆشتم بە تۆڕەرم وت، بەڵام باوکی منداڵەکە کە مامۆستامە، دوای ئەو قسەکردنە زیاتر لێی دەدام».

ئەو نەیشاردەوە کە منداڵی مامۆستاکەی تەنیا لەوی نەداوە بە تەنیا، بەڵکو لەهەمو فێرخوازەکانی تریش دەدات، فێرخوازەکانیش بێدەنگن و دەترسن ناوێرن هیچ شتێک بڵێن.

باسی شێوازی لێدانی مامۆستاکەی دەکات و بۆ (نەوژین) وتی: «ڕۆژێک لەسەر پلیکانەکان بوم زلەیەکی لێدام لەهۆش چومەوە، هاوڕێکانم هاتون یارمەتیم بدەن، بەڵام لەترسی هەڕەشەی مامۆستاکەم کشاونەتەوە».

بە دڵێکی پڕەوە دەیوت: «نەک تەنیا لێدان، بەڵکو داری ماسیحەشی لەسەرم شکاندوە، نوکی قەڵەمی کردوە بە سەرم دا».

ئەم تووندوتیژییەی بەرامبەر بەو منداڵە کراوە، ڕەنگە مشتێک بێت لە خەروارای ئەو تووندوتیژیانەی کە لە ناوەندەکانی خوێندن دا دەکرێن، کێشە ئەوەیە زۆرجار ئەو حاڵەت و ڕووداوانە پەردەپۆش دەکرێن، بەڵام کاریگەریەکانیان بە ڕادەیەک قورس دەبن کە وا دەکەن منداڵان لە خوێندن بتەکێنەوە.

دایکی مستەفا، باسی لەوەدەکرد کە منداڵەکەی لەئێستادا زۆر ترساوە و بەوهۆیەوە ناچێتەوە بۆ قوتابخانە «شوێن دەستی لێدانی مامۆستاکەی ئێستاش بە دەموچاویەوە دیارە، ئێستاش دەترسێت و ناچێتەوە بۆ خوێندن».

لە وەڵامی پرسیاری ئەوەی ئایا بەدواداچونی بۆ ئەم پرسە کردوە و هیچ سکاڵایەکیان تۆمار کردوە؟ (دایکی مستەفا) وتی: «سکاڵام کردوە لەمافی مرۆڤ و پەروەردەی کەلار، بەڵام هیچ کات کێشەکەیان چارەسەرنەکردوە».

ئەگەرچی ئازاردانەکەی (مستەفا) جەستەیی بوە، ئەوا ئەوەی (دانەر) بەشێوازی جەستەیی و دەرونیش ئازار دراوە و سوکایەتی پێکراوە.

دانەر، ناوی خوازراوی منداڵێکی تەمەن ٩ ساڵە، خوێندکاری پۆلی ٤ ی بنەڕەتیە، لە تەنیشت نەنکیەوە و بە خەمباریەوە چیرۆکەکەی خۆی بۆ باسکردین «بەهۆی ئەوەی قژم کەمێک درێژ بو و باوکم مەجالی نەبو چاکی بکات، مامۆستاکەم لەبەرچاوی هەمو خوێندکارەکانەوە تەوقەیەکی داوە لەسەرم و ئیهانەی کردوم».

تەنیا مامۆستاکان نین کە تووندوتیژی دەنوێنن، بەڵکو هەندێک لە بەڕێوەبەری قوتابخانەکانیش بەهەمانشێوە بەشێکن لە پێشێلکاری و تووندوتیژییەکان.

دانەر، لەوبارەوە وتی: ڕۆژێکیان نینۆکم درێژبو، مدیرەکەم نینۆکی لابردم، ئازاری دام، پێم وت ئازاری هەیە، بەڵام ئەو زیاتری کرد و خراپتر ئازاری دام.

نەنکی (دانەر) باسی ئەوەی دەکرد کە سەری پەنجەی کوڕەکەی هەموی سوربوبوەتەوە، بەهۆی زۆر بریندی نینۆکیەوە.

باسی ئەوەشی دەکرد کە بەدواداچونی بۆ ئەم بابەتە کردوە، مامۆستاکەی داوای لێبوردنی کردوە کە حاڵەتێکی لەناکاو بوە بەهۆی کێشە و گرفتەکانی ڕۆژانەی نەیتوانیوە کۆنترۆڵی خۆی بکات.

ئەگەر تووندوتیژیە جەستەییەکان کەمتر بوبێتەوە لەو کاتەوەی کە بە یاسا قەدەغە کراوە، ئەوا تووندوتیژییە دەرونیەکان هێشتا هەر بەردەوامن.

(ژیان) ناوی خوازراوی کچێکی پۆلی ١١ی بنەڕەتیە، ئاماژەی بەوەدا کە قسەی زۆر ناشرین بەرامبەر بە فێرخوازان لەلایەن مامۆستایانەوە دەکرێت.

وتی: «مامۆستاکان قسەی بازاڕی زۆر دەکەن، وشەگەلێک بەکاردەهێنن خۆم پێم شەرمە بیڵێمەوە».

وتیشی: زۆر ئیهانەمان دەکەن، تەنانەت لێپرسینەوەی شێوازی سەرپۆشدانیشمان لێ دەکەن.

ئەو کچە چیرۆکێکی خۆی گێڕایەوە کە چۆن بەهۆی ئەوەی ڕەنگی چاکەتەکەی جیاواز بوە لە یەکپۆشی، بەوهۆیەوە سوکایەتی پێکراوە و ٣ ڕۆژیش فەسڵکراوە.

پرسیار ئەوەیە: بۆچی مامۆستا تووندوتیژی دەنوێنێت؟ هۆکارەکانی ئەم حاڵەتە چیە؟

بەوتەی مامۆستایەک کە پێی باش نەبو ناماژە بە ناوی بکرێت، هەندێک لە فێرخوازان بەتایبەت ئەوانەی تەمەنیان گەورە تر، هیچ سڵ لە مامۆستا ناکەنەوە و ئاڕاوە لە پۆل دا دروست دەکەن «بۆیە مامۆستایان پەنا بۆ تووندوتیژی دەبەن».

سۆبیە ئیبراهیم، مامۆستای قوتابخانەی ئەڵوەنی بنەڕەتی، ماوەی ١٧ ساڵە وانە دەڵێتەوە، بۆ (نەوژین) دەڵێت: «پێشتر لە فێرخواز دەدرا شەرمی لە مامۆستا دەکرد، بەڵام ئێستا فێرخواز هیچ ڕێزێک لەمامۆستا ناگرێت، لێدانیش بەکەمی بەکاردەهێنرێت».

بەڵام لە بەرامبەردا توێژەرێکی دەرونی پێیوایە کە مامۆستایان زۆرجار کێشەی دیکەی دەرونی و کۆمەڵایەتییان هەیە، کەچی بە فێرخوازانی دەڕێژن.

هاوار کەریم، توێژەری دەرونی، بۆ (نەوژین) دەڵێت: مامۆستا لەژێر کاریگەری ژیانە سەختەکەی خۆی و کێشە و گرفتە ئابوری و سیاسی و بەشێک لە هاوڵاتیان لەکاتی تووندوتیژی کردن بەرامبەر بە منداڵەکانیان لە قوتابخانەکان دا، ڕو لە نوسینگەی مافی مرۆڤی گەرمیان دەکەن، بەڕێوبەری نوسینگەکەش جەخت لە زیادبونی ژمارەی سکاڵاکانی ئەم بوارە دەکاتەوە.

خەبات ڕەشید، بەڕێوەبەری نوسینگەی مافی مرۆڤی گەرمیان، بۆ (نەوژین) وتی: «لەچاو ساڵانی پێشوتر سکاڵای فێرخوازان زۆرتر بوە، ئێمە هەر سکاڵایەک هاتبێتە لامان دوای بەدواداچونمان بۆمان دەرکەوتبێت کە پاڵپشتە بەبەڵگەی دروست، ئەوە بەپێی یاسای دەستەکەمان ئەگەر ئەشکەنجەدان هەبوبێت ڕاستەوخۆ ئاراستەی فەرمانگەی داواکاری گشتی گەرمیانی دەکەین بە مەبەستی لێکۆڵینەوە، ئەگەر ڕەگەزی تاوانی تێدا بێت ئەوا سکاڵاکە دەدرێتە دادگا، ئەگەر نا ئەوا فەرامۆش دەکرێت».

جەختیشیکردەوە «ئەشکەنجەدان بەرامبەر بە فێرخواز زیادی کردوە بە بەراورد بە ساڵانی پێشو و لە ماوەی سێ مانگی ڕابردوشدا حاڵەتمان هەبوە و ڕێکاری یاسایمان گرتوەتەبەر بۆ ئەم مەبەستە».

بەڵام وادیارە ئەو ڕێکار و لێپێچینەوانەی کە دەکرێت، بە دڵی ئەو فێرخوازانە کۆتاییان نایەت کە تووندوتیژییان بەرامبەر کراوە.

لەمبارەیەوە (دایکی مستەفا) وتی: «سکاڵامان کردوە لەپەروەردە، بەڵام کاتێک هاتونەتە قوتابخانەکە و قسەیان لەگەڵ مامۆستاکە کردوە، هەمو ڕوداوەکانیان بەسەر ئێمەدا شکاندوەتەوە و خۆیان بێتاوان دەرخستوە».